



اداره کل آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی

عنوان کتاب: مطالعات اجتماعی ((پایه نهم))

عنوان درسنامه ۲۴: اقتصاد و بهره‌وری

تدوین: سمیه شریف پور

شهرستان مهاباد





اهداف درس ۲۴:

اقتصاد و بهره‌وری

۱: شناخت انواع فعالیت اقتصادی

۲: بهره‌وری در تولید توزیع مصرف

۳: آشنایی با بهره‌وری سبز

۴: آشنایی با اقتصاد مقاومتی

هر جامعه ای برای ادامه زندگی و رفع نیازهای خود ناگزیر است از منابع طبیعی

استفاده کند و ابزار و وسایل مورد نیاز خود را تولید کند.

## انواع تولید



### تولید خدمات

پزشکان، معلمان، پلیس ها،  
کارمندان

### تولید کالا

تولید کشاورزان در مزرعه  
و باغ  
تولید کارگران در کارگاه و  
کارخانه



توزیع کننده گان : خدمات و کالاهای تولید شده را به دست مصرف کنندگان می رسانند



عده ای به فعالیت های تولیدی و توزیعی مشغول اند.

همه افراد جامعه و حتی تولیدکنندگان و توزیع کنندگان به خود مصرف کننده هستند

بدین ترتیب هیچ جامعه ای نمی تواند بدون فعالیت های اقتصادی به حیات خود ادامه دهد

در همه جوامع، چرخه تولید، توزیع و مصرف وجود دارد و همواره بین افراد روابط اقتصادی برقرار می شود



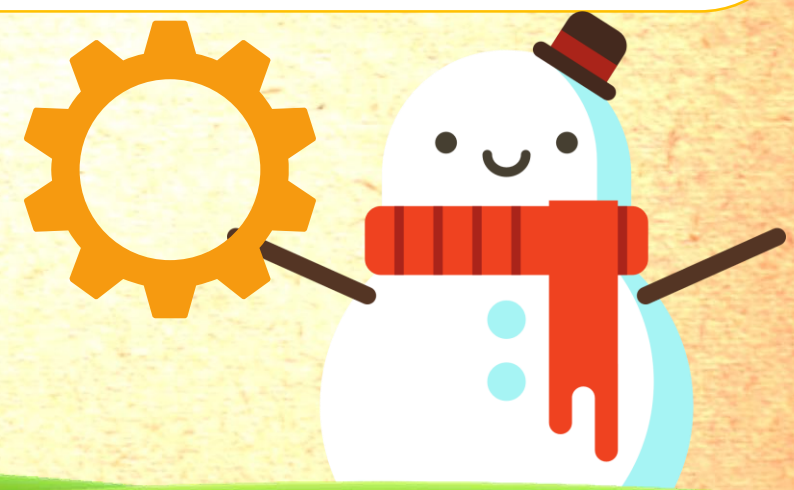
# بهره وری در تولید، توزیع و مصرف



افزایش بهره وری در تولید و توزیع ✓  
عقلانی کردن الگوی مصرف ✓

افزایش بهره وری اقتصادی

افزایش بهره وری به چه معناست: یعنی که با روش های مناسب، هزینه های خود را با حفظ کیفیت کالا یا خدمات، کاهش دهیم و در مقابل، خروجی های فعالیت اقتصادی خود (ستانده) را افزایش دهیم.



برای مثال، در کارگاهی روزی ۱۰ جفت کفش تولید می شد و صاحب کارگاه با اجاره کردن یک ساختمان به قیمت ارزان تر و آموزش دادن و تشویق نیروی کار، ابداع یک روش جدید یا اختراع یک وسیله، میزان تولید را به ۱۳ جفت کفش (با همان کیفیت یا با

کیفیتی بهتر)

در روز افزایش داد.



در اینجا می گوئیم بهره وری اتفاق افتاده است.

البته علاوه بر افزایش میزان تولید کالاها و خدمات، افزایش کیفیت آنها نیز

مورد توجه قرار می گیرد.



خروجی  
ستانده

فرآیند

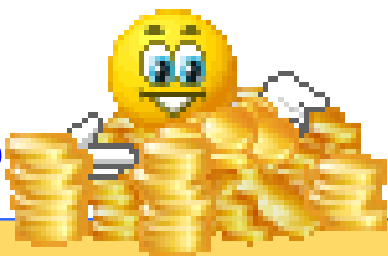
روش های  
تولید یا  
توزیع

کالا  
خدمت

نهاده

- ✓ منابع طبیعی، معدن، مواد خام و انرژی
- ✓ نیروی کار (مدیر، متخصصان، کارکنان، کارگران و ...)
- ✓ سرمایه (پول، زمین، کارخانه، تجهیزات و ماشین آلات، ساختمان ...)
- ✓ سایر هزینه ها (مالیات، تحقیقات، ...)

ورودی





...یک مثال خوب درباره بهره‌وری در توزیع خدمات، مراکز صدور گذرنامه (پاسپورت) در شهرهاست. در یکی دو دهه قبل، در شهرهای بزرگ همه متقاضیان گذرنامه باید به اداره گذرنامه یعنی ساختمانی که واقع در یک خیابان بود، مراجعه می‌کردند. زمان صدور گذرنامه خیلی طولانی بود. در خیابان جلوی این اداره، صف‌های طولانی تشکیل می‌شد و تحویل و گرفتن مدارک هم برای مراجعه‌کنندگان و هم کارکنان اداره، دشوار و زمان‌بر بود.

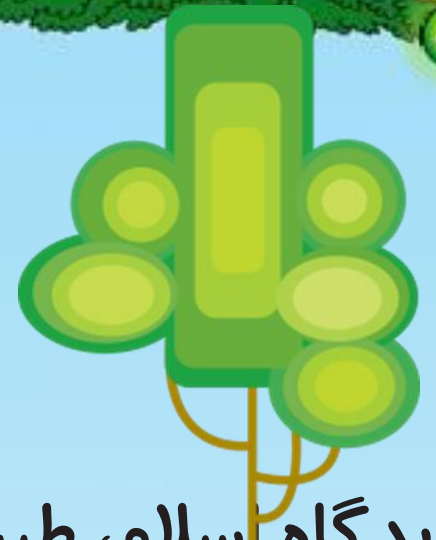
...بعدها دفاتر پلیس + ۱۰ در مناطق مختلف شهر ایجاد شد. اکنون ساکنان هر منطقه شهر برای گرفتن گذرنامه به نزدیک‌ترین دفتر پلیس + ۱۰ در محله خود مراجعه می‌کنند و در کوتاه‌ترین زمان و با صرف وقت و انرژی کمتر، گذرنامه‌شان را دریافت می‌نمایند.

**سوال ممنوع**





## بهره وری سبز



از دیدگاه اسلام، طبیعت و منابع طبیعی، آیات و نشانه های حکمت و نعمت خداوند است.

انسان حق استفاده بدون حد و مرز از طبیعت و لطمه زدن به آن را ندارد.

از منظر اسلام، اقتصاد و تولید وسیله اند نه هدف.



تولید وسیله ای است که انسان از طریق آن نیازهای ضروری خود را رفع می کند  
و به مسائل مهم تر می پردازد.





در دنیای امروز، تولید با هدف  
کسب سود بیشتر انجام می گیرد.  
سودجویان می پندارند بشر باید  
بر طبیعت غلبه کند  
و هر گونه دخل و تصرفی در آن مجاز است.

اما آیا افزایش تولید به هر روش  
و قیمتی مجاز است؟





## پس از انقلاب صنعتی در ۱۵۰ سال اخیر



بهره برداری بی رویه کشورهای صنعتی و قدرتمند از منابع طبیعی برای تولید بیشتر



این کشورها طبیعت را ماده خامی می دانند که فقط باید منافع آنها را تأمین کند

کشورهای قدرتمند صنعتی امروز سعی می کنند از طبیعت و منابع طبیعی خود محافظت کنند

با تبلیغات و تحت تأثیر قرار دادن مردم دیگر کشورها، مصرف گرایی را که موجب تخریب محیط زیست می شود، تشویق می کنند.

افزایش تولید و فعالیت های اقتصادی اگر به محیط زیست لطمه بزند، با اصول بهره وری سازگار نیست.

زیرا نابودی و تخریب طبیعت، خود هزینه های مجدد و مشکلات جبران ناپذیری برای ما به وجود می آورد.

مثلاً، در دو دههٔ اخیر در نواحی داخلی کشور ما به طور بی رویه چاه های عمیقی حفر شد.



آب این چاه ها و سفره های آب زیرزمینی برای افزایش تولید محصولات چون پسته به مصرف رسید.

اما مشکلات زیادی چون کم آبی شدید در منطقه، خشک شدن مزارع و تخلیهٔ روستاها، بروز زمین لرزه ایجاد کرد که جبران آنها بسیار دشوار است.

مثال دیگر در این مورد استفاده بی رویه از کودهای شیمیایی و سموم است.



مصرف این مواد اگرچه میزان تولید سبزیجات و میوه ها را بالا می برد،

به دلیل انتقال به آب و خاک و بدن انسان، موجب شیوع بیماری های خطرناک می شود

و هزینه های زیادی برای درمان مردم به جامعه تحمیل می کند

# سم و کود شیمیایی بر سلامتی انسان

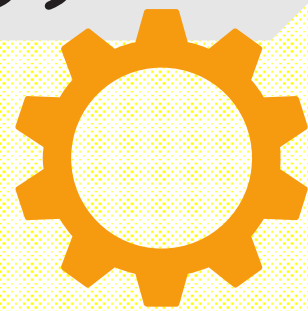
روزانه، صابونها کیلوگرم سم از طریق میوه ها و سبزیجات و گوشت های پرورشی وارد بدن انسان می شود و این سموم عامل اصلی انواع بیماری های فکالی جامعه بشری است. استفاده از محصولات سالم (اورگانیک) از بروز چنین فاجعه انسانی و زیست محیطی جلوگیری می کند.



امروزه با توجه به اهمیت حفظ محیط زیست، به جای واژه بهره‌وری از «**بهره‌وری سبز**» استفاده می‌شود.

بهره‌وری سبز به افزایش بهره‌وری همراه با حفظ محیط زیست تأکید می‌کند

بهره‌وری سبز یعنی استفاده از ابزارها، روش‌ها و فناوری‌های مختلف به طوری که تأثیرات مضر و منفی فعالیت‌های صنعتی و اقتصادی بر محیط زیست به حداقل ممکن برسد.



کشور ما در مقایسه با برخی کشورها از نظر بهره وری وضعیت چندان مطلوبی ندارد.

وظیفه ما

برنامه ریزی صحیح، برای ترویج و به کارگیری نگرش بهره وری در همه امور و فعالیت های بخش های مختلف اقتصادی (کشاورزی، صنعت و خدمات)







در کشور ما سازمان ملی بهره وری ایران در زمینه وضعیت بهره وری و چگونگی راه های افزایش آن در بخش های مختلف اقتصادی کشور مطالعه، سیاست گذاری و نظارت می کند



پس از انقلاب اسلامی، کشورهای سلطه گر و قدرت های بزرگ اقتصادی که با وقوع انقلاب، منافع خود را در خطر می دیدند مشکلاتی مانند جنگ تحمیلی، تحریم اقتصادی و... را بر سر راه ما قرار دادند تا از پیشرفت کشور ما جلوگیری کنند.

این مخالفت ها تا امروز نیز ادامه دارد و آنها سعی می کنند ایران را از نظر اقتصادی شکست بدهند.

# اقتصاد مقاومتی یعنی:

۱ در شرایط سخت بتوانیم کمترین هزینه را داشته باشیم.

۲ روی پای خود بایستیم

۳ از تولید ملی حمایت کنیم

۴ از اسراف پرهیزیم

از منابع و امکانات حداکثر استفاده را بکنیم

محور اصلی اقتصاد مقاومتی بهره‌وری است.





# خود سنجی

۱- منظور از فعالیت اقتصادی چیست؟

۲: برای افزایش بهره وری اقتصادی چه باید کرد

۳: در دنیای امروز تولید با چه هدفی انجام می گیرد؟

۳: اقتصاد مقاومتی یعنی چه

۴: منظور از بهره وری سبز چیست

در اقتصاد ، بهره وری را نسبت ..... به ..... تعریف کرده اند . ( ستانده ها - داده ها )

— \* از منظر اسلام ، اقتصاد و تولید ..... نه ..... ( وسیله اند - هدف )

— \* در دنیای امروز ، تولید با هدف کسب ..... بیشتر انجام می گیرد . ( سود )

— \* بهره وری سبز به افزایش بهره وری همراه با حفظ ..... تأکید می کند . ( محیط زیست )

— \* محور اصلی اقتصاد مقاومتی ..... است . ( بهره وری )



به پایان آمد این دفتر حکایت همچنان باقیست.  
موفق و مؤید باشید



# دیر مطالعات : شریف پور

بہار ۱۴۰۰

